

Г О Д И Ш Н И К
НА
БЪЛГАРСКИ ИНФОРМАЦИОНЕН КОНСОРЦИУМ
2005

Съставители

Биляна Александрова

Надя Терзиева

БЪЛГАРСКИ ИНФОРМАЦИОНЕН КОНСОРЦИУМ
СОФИЯ
2006

СЪДЪРЖАНИЕ

ВМЕСТО УВОД

Марта Дж. Спийър. Десетте най-важни причини за да бъда библиотекар.....	9
--	---

ДЕН НА ТЕХНОЛОГИИТЕ

София Кацарска, EJAMS - една нова платформа на компанията "Serials Solutions" за управление на колекцията от електронни списания	19
Пламен Петков. Информационни решения за библиотеки	23
Пиер Матиньон. RFID достигна своята зрялост в библиотеките.....	27
Деница Цветанова, Електронното и микрофилмово архивиране - една постижима реалност	36
Тошка Борисова. Научните доклади на Европейския център за икономически и политически изследвания (CEPR) - ценно помагало в научната работа	44
Александър Морозов, Новото в базите на EBSCO PUBLISHING.....	48
Вивиън Кук. OCLC OPEN WORLDCAT - прозорец към библиотеките по света.....	51
Вивиън Кук, NetLibrary.....	58
Андрей Ковачев, Историята на трите стълба на успеха на Elsevier: Science Direct, Sirius и Scopus.....	61
Ваня Илиева. 34-тата годишна конференция на LIBER; Strategic Choices: Current Thinking.....	73
Евгения Петкова, Препоръки на UNESCO за дигитализиране и съхранение на културното наследство	80
Красимира Ангелова, Световният библиотечен конгрес на IFLA-Осло'2005 "Библиотеките-пътешествие към откривателството".....	84

ДОБРИ БИБЛИОТЕЧНИ ПРАКТИКИ

Лоте Йоргенсон. DOAJ - директория за свободен достъп до списания	99
Десислава Милушева. Някои практически аспекти на създаване на електронни публикации от типа "Open Access"	103
Надя Терзиева. Глобална електронна колекция - тенденции в академичните библиотеки - представяне на резултати от изследването на Publishers Communication Group Inc.	110
Радостина Тодорова, Гергана Мартинова. Електронни списания - опитът на НБУ	117
Мария Механджийска. Системата GOBI на фирмата YBP.....	123
Галя Дириманова, Елена Янакиева. Електронните ресурси в комплектуването и информационното обслужване - опитът на НБКМ... ..	127
Даниела Атанасова. Автоматизираната система BASLIB за електронен каталог на библиотеките	133
Антоанета Димитрова. Електронен формуляр за регистрация и „Z39.50-Client" - две Web-базирани приложения на библиотечния софтуер QSeries	138
Елица Лозанова-Белчева. Иновационни решения в справочно-информационната дейност на Библиотечно-информационния комплекс на ТУ-София.....,	144
Кристина Върбанова-Денчева. Невидимият уеб в инфраструктурата на информационните ресурси на българските библиотеки	149
Катя Стоилова, Представяне на базаданни STN и стратегии за търсене	159
София Кацарска, Системи за електронна доставка на документи	167
Весела Пипкова. Редизайн на услугите за доставка на документи и библиотеката на НБУ	171

НАЦИОНАЛНИ СРЕЩИ

Надя Терзиева. Пет години eIFL. Три години БИК.	181
Надя Терзиева, Радостина Тодорова Сътрудничество на библиотеките в разпространението на електронна информация за научни и образователни цели - опитът на Български информационен консорциум.....	189
Участници в споделен абонамент за EBSCO HOST RESEARCH DATABASES 2005 г	204
Статистика за ползваемостта на EBSCO HOST RESEARCH DATABASES 2005 г	205
Участници в споделен абонамент за EMERALD FULLTEXT 2005 г. ..	207
Участници в споделен абонамент за GALE VIRTUAL REFERENCE LIBRARY 2005 г	207
Участници в споделен абонамент за INFOTRAC CUSTOM JOURNALS 2005 г.	207
Участници в споделен абонамент за OXFORD REFERENCE ONLINE 2005 г	207
Участници в коопериран абонамент за чуждестранни периодични издания 2005 г.	207
CONTENTS	209

ВМЕСТО УВОД

ДЕСЕТТЕ НАЙ-ВАЖНИ ПРИЧИНИ ЗА ДА БЪДА БИБЛИОТЕКАР

(с извинение към Дейвид Летърман)

От Марта Дж. Спийър

*Библиотечен медия специалист, средно училище Бъркли
(Мичиган)*

Като библиотечен медия специалист в училище, аз имам щастието да работя понякога с млади и възприемчиви хора. Ако имам късмет, често пъти получавам информация за тях след като се дипломират. Наскоро, една от любимите ми студентки, ми сподели, че след като завърши бакалавърска степен в областта на хуманитарните науки в малък частен колеж, ще се заеме с магистърска теза по музеезнание. След като я поздравих, на шега и подхвърлих: “Я, виж ти! Това

е страшно близо до магистърска теза по библиотечно-информационни науки...” Тя се засмя и каза: “Аз никога няма да се занимавам с подобно нещо.” Малко отбранително ѝ отговорих “Можеш да се занимаваш и с нещо по-лошо.”

Дълго след този кратък разговор, аз се питах, къде сбъркахме, ние, библиотекарите? Защо се получава така, че професията се превръща в нежелана за умен, млад човек и той по-скоро е склонен да избере *каквато* и да е кариера, но не и тази на библиотекар? Мисля, че това е тъжно. Библиотекарството може да предложи толкова много и ние трябва да помислим как по-добре да рекламираме нашата професия. Тук ще стане въпрос за 10-те най-важни причини, според мен, които могат да те накарат да станеш библиотекар.

Винаги променяща се и обновяваща се професия

Едно от нещата, което най-много ме стимулира да съм библиотекар е, перифразирайки Ърнест Хемингуей, усещането за безкраен празник. Работила съм в университетска, общообразователна и училищна библиотеки в три различни щата, като съм била в техническата поддръжка, в обслужването, в клас с много хора, с различни професии - преподаватели, студенти и ученици. За моите програми ангажирам физици, катерачи, рок музиканти, и домакини. Обучавам, каталогизирам, давам книги, говоря, съветвам, справям се с проблеми, демонстрирам, свързвам кабели, и реда книги...в един ден. Това, което научих в моята магистърска програма, дава много малка представа, с какво всъщност се занимавам всекидневно. Принципът е ясен - чрез конференции, професионалната литература и общуване онлайн, аз поддържам идеята, че е интересно да си библиотекар. Ако новите книги не ми харесват, все още имам какво да науча за технологиите. Най-важното е, че всеки ден научавам нещо ново. Можете ли да твърдите подобно нещо, ако работите в “McDonald’s”?

Понякога имам пристъпи на паника. Това е защото съм “брокер” на информация, или поне се опитвам да бъда. Умът ми не може да настигне темпото на задачите, които ме съпътстват всеки ден. Освен това, винаги остава нещо, което не можеш да свършиш. Сеещам се, че имам няколко фактури, ами справката (как ли да подходя, като все още не съм доволна от резултатите, които намирам), май че по някое време ще трябва да се отбия и до пощата.

Да не говорим какво ме чака на бюрото. Има една статия, която третира изграждането на “digital repositories” с интересни примери. С едно око мернах в бюлетина на OCLC интересна информация за WorldCat. Трябва да се чете, понякога се налага и да се тества. Ако не съм ангажирана така плътно през целия ден, какво ли бих правила?! Да си библиотекар е игра с разнообразни правила и много условия, игра, която така те грабва, че ставаш “библиохолик”.

Затова истински се вбесявам, когато близките ми снизходително кажат:

- Хайде, хайде! Какво толкова си правила днес?!

Романтика

Добре, може би малко пресилвам нещата, но съм омъжена за библиотекар. (За сведение, ние се запознахме в група за необвързани; но съм сигурна, че нашите пътища щяха да се кръстосат в местните библиотечни кръгове, евентуално.) Моят случай е може да се нарече уникален, но нищо не пречи на развитието на подобни романтични чувства в библиотечна среда – все пак срещаме достатъчно привлекателни и интересни колеги (Вж. причини #2 и #7), или можем да се отдадем на интересните книги и ресурси, на които попадаме и които библиотеката предлага.

Не ме разбирайте погрешно, но понякога като библиотекар правя и някои непрофесионални наблюдения. В последно време ми се струва, че библиотеките са предпочитано място за срещи. Често изпадам в ситуация да изненадам влюбена двойка, която споделя радостта да се усамоти между стелажите. Така има шанс да забележат и нещо от това, което се намира до тях. Освен това, търсенето на литература, по двойки, е по-забавно и по-лесно.

Студентите обичат да прескочат до библиотеката между лекции. Хвърлят по един поглед просто така... Да са сигурни, че ние и книгите сме на линия.

Е, библиотеките се променят във времето и дизайнът започва да изглежда футуристично, но все още има такива помещения, и хората с любопитство се отбиват в тях.

За мен, в чисто носталгичен план, е успокоително съществуването на такива библиотеки, които носят духа на “античното” – каталогът е фишов и често, точно този фиш, който ти е необходим, е небрежно откъснат. Ако по случайност човек успее да намери информация за дадено заглавие, може да се окаже, че книгата е открадната или на подвързия. Но все пак остава утешението, докато мръзнеш, да се насладиш на възрожденската архитектура на помещението и да се успокоиш, че киселото настроение на библиотекарката си има своето обяснение. Освен това, ако човек е по-оптимистично настроен, може дори да си представи как би изглеждало всичко след време – като в онзи разказ, където деца от бъдещето намират истинска “книга”... Романтично, нали?

Полезни умения

Не се записах за библиотечно дело с кървящо сърце. Гледах на дипломата си не толкова от нейната академична стойност, колкото от практическа гледна точка, по отношение на реализацията ми. Наистина, библиотечното ми образование изпълни и двете. Научих се да ценя организираността (най-накрая подредих моята любима колекция в азбучен ред по името на автора). Открих значението на развитието на фондовете, равния достъп до ресурси, интелектуалната собственост. Усвоих ценни умения при намирането и извличането на информация, които ми служат до ден днешен, независимо дали помагам на читател да напише курсова работа за проекта “Манхатън” или се опитвам да открия най-доброто място за онлайн покупка на чайник.

Преди да стана библиотекар често ми се случваше да нападам библиотекарите. Те бяха безмилостни, като напук на студентските неволи, много държах да ти загубят времето с препращане до каталога и обикаляне на стелажите. Слава богу, след като самата аз станах една от тях, осъзнах следното – човек наистина изпитва удовлетворение, когато сам извлича необходимата му информация. Освен това, усвояването на техники и практики за търсене спестява много време и усилия.

Покрай библиотекарството свикнах по-добре да организирам времето си, да правя няколко неща едновременно, да създавам както професионални, така и лични контакти, да развивам някои от уменията и талантите си. Например, влечението ми за рисуване се проявява в пълна степен при създаването на рекламни материали за библиотеката. Чувствам се сигурна при работа с информационни продукти, заради техническите умения, които, така или иначе ми се налага да усвоя. Освен това, имам скромни” писателски” претенции...Благодаря на съдбата, че съвсем случайно ми даде такава професия, която всеки ден ме кара да бъда толкова различна.

Страхотни конференции

Библиотекарите организират добри конференции. Обожавам шума и стълпотворението на годишните конференции на ALA. Намирам, че щатската

конференция е толкова важна за доброто ми състояние, че често пъти сама си поемам разходите. Отношенията на моя съпруг с Международната федерация на библиотечните асоциации (IFLA) ни отвежда често на път - Найроби, Токио, Хавана и др. Какъв по-добър начин да видиш света и да презаредиш професионалните си батерии? Конференциите са благословени събития, но ако работите в Wal-Mart няма как да им се насладите.

Е, библиотеките в България са финансово ограничени. Но в този случай на помощ на библиотекарите идват съвременните информационни и комуникационни технологии. Да живеят компютрите! Една проста регистрация в ICQ, едно съобщение по електронната поща, да не забравяме обикновения телефонен разговор и колегите от Благоевград са на една ръка разстояние...

Все пак живият контакт е от значение, така че и в нашата страна сбирки от всякакъв характер не са рядкост. Възхищавам се на желанието и усилията на БИК и СБИР да събират целокупната библиотечна и информационна общност заедно. Тогава има време както за професионални, така и за лични срещи. Обичам и коктейлите и обучителните сесии, които се организират от доставчиците на информационни услуги и електронни ресурси. Пак имаш възможност да мернеш колега, който не си виждал или чувал от цяла вечност, но ти трябва спешно. При това можеш да похапнеш и да получиш подарък... Шансът да срещнеш ново лице, също е доста голям. Каква по-приятна представа за пропийване на време?;-)

Свободно време

Библиотекарите може да не получават много пари, но обикновено разполагат със солидни ваканции. Като библиотекар в обслужването, аз разполагам с 6 седмици, а като медия специалист...е, по-добре да не знаете. Във всеки случай, тези ваканции ми позволиха да посетя Париж през април и Бейджанг през септември, както и да прекарам 5 седмици в Скандинавия А когато не пътувам, успях да ремонтирам всекидневната, да боядисам хола и да оправя вътрешния двор.

Повечето хора, когато им споделя с какво се занимавам, с лека завист ми казват, "Значи имаш много свободно време!"

Е, така е, имаме си някои предимства в университетските

библиотеки – обикновено се възползваме от ваканциите в университета. Колегите от публичните и училищните библиотеки имат и по-дълги ваканции. Всяка година започвам с успокоителната мисъл, че ще имам една дълга лятна ваканция, която мога да използвам както намеря за добре.

Перспективна професия

Като дете, когато хората ме питаха каква искам да стана, трябва да призная никога не съм споделяла, че искам да бъда библиотекар. Въпреки че се радвах на посещенията си в библиотеките, никога не ми е хрумвало, че ще работя в една от тях. Обичах да казвам, че искам перспективна професия. Не съм сигурна, какво точно съм имала предвид тогава, но сега знам какво означава това. Това означава да си библиотекар. Правя хиляди неща всеки ден. Това не е работа на бюро и в никакъв случай не е рутинна дейност. Когато работиш с хора, променящи се технологии, и винаги нови и нови ресурси, как може да смяташ тази работа за безперспективна?

Да станеш библиотекар, че кой е мечтал за това?! Библиотекарството просто те намира. Всичко е толкова случайно... Но все пак се “обикват” от пръв поглед и оставате заедно за цял живот. Да си библиотекар е предизвикателство в истинския смисъл на думата. Всеки ден срещаш различни хора, с които откриваш нови неща. През ръцете ти минават книги, а пред очите ти адреси... Можеш да обиколиш планетата за части от секундата, като се потопиш в Интернет. Новите технологии ти позволяват да преминаваш от едно амплоа в друго – можеш да бъдеш “учител”, “мениджър”, “лектор”, “творец” и какво ли още не!

Често чувам от роднини и приятели, изказано с известна доза завист: “Боже, колко много време имаш, за да четеш!” Като се замисля, един библиотекар научава толкова много, за толкова кратко, че може да си позволи едно по-снизходително отношение към доста професии. Все пак библиотекарят наистина “чете”.

Професията ми плаща сметките

Като библиотекар, никога няма да забогатяя. Обаче, тази работа ми позволява да се издържа самостоятелно (без да съжителствам с ужасен

съквартирант), да преживявам относително добре и да бъда конкурентна на пазара на труда в много и различни сфери и в условия на динамични промени. Като библиотекар оцелявам вече 25 години и все още не ми се налага да продавам канцеларски материали на сергия на ъгъла на улицата.

Онзи ден получих сметката си за телефон и реших да я платя, защото имах малко свободно време.

Чух името си. Обърнах се и срещнах една позната, дипломирана правистка, която се разхождаше в рекламно облекло и продаваше вестници на софийско кръстовище. Разменихме задължителните любезности и новини, с лъжливото обещание да се видим скоро за по кафе. В автобуса ме налегнаха размисли...Какво толкова, че работя като библиотекар? Вярно, не звучи гръмко, но пък ми гарантира относителна стабилност – имам работа, не ми се налага да я сменям толкова често (искрено се надявам въобще да не стигам до там), освен сметките мога да си позволя да се погледея от време на време с посещение в заведение и дори да се излъжа за кратко да предприема екскурзия до някъде. И определено няма да ми се наложи да чакам с години, за да се реализирам професионално. Като се замисля, освен библиотекар имам опит и в толкова други дейности, че мога да се реализирам и в друга насока.

Добра работна среда

Работила съм във фабрики, където ми се е налагало да стоя по 8 часа на крак. Работила съм в кухни, откъдето съм се връщала вмирисана на грахово пюре. Работила съм като професионална машинописка, като рутината често ме караше да подремвам, да не говорим, че мозъкът ми по никакъв начин не се стимулираше. В библиотеката вие сте чисти, на сухо, на топло, и работите с хора, които по принцип са щастливи да бъдат на това място.

Имах щастието да попадна в библиотеката на Нов български университет, където първо имам съвременни условия за работа, второ споделям отговорностите си с екип от млади и ентузиазирани хора, а това е доста важно, трето срещам основно студенти, което често пъти ми помага по-лесно да пречупя вижданията си и да скоча с главата надолу в някоя авантюра.

Оценявам големия късмет, който ме е споходил, да работя на такова място. Това ме стимулира всячески и ми е мъчно, че все още има колеги, чиито библиотеки не предлагат същото. Явно, обаче, библиотекарството предлага много повече, отколкото изглежда на пръв поглед.

Готини колеги

Аз обичам библиотекарите (също вж. и # 9). Ние сме интелигентни, възпитани, начетени хора, които притежават хиляди способности, имат изненадващи познания и имат различни интереси в работата. Повечето мои познати библиотекарите, включително и аз, имаме дипломи и/или сме работили и в други сфери. Аз започнах да работя като библиотекар, след като осъзнах, че дипломата за английска и немска филология няма да ми помогне да си намеря работа. Познавам библиотекарите, които са бивши адвокати, шофьори, преподаватели и работници. Тази смесица от интелектуални и други дарби прави по-интересна комуникацията с библиотекарите. А библиотекарите са и читатели. Традиционният гамбит в разговор “Напоследък четете ли нещо интересно?” се разиграва непрекъснато между библиотекарите.

Радвам се, че присъствам в един момент на естествена смяна на поколенията в българските библиотеки. Вдъхновява ме фактът, че повечето от моите колеги са ми връстници и можем да споделяме тази лудост “библиотекарството” на едни вълни. Обичам, когато някой от нас каже: “А, не можем ли...”, което за мен е сигурен знак, че ще се случи нещо ново и вълнуващо, което ще ни позволи да привлечем читателите още повече към нас.

Голямата цел

Като библиотекарите, ние поддържаме правото да се четете. Ние поддържаме неограничен достъп до информация за всички хора, независимо от тяхната расова, религиозна, полова и икономическа предпоставеност. Библиотеките са “университетът за всички”. Това може да звучи като клише (за нас библиотекарите), но отразява дълбоката истина.

В заключение, чувствам се като Евелин Карнахан във филма *Мумията*. Да ви подсетя, главната героиня е по средата на разясненията – и защитата – на това, с което си изкарва хляба пред арогантен тип. Те пият.

Евелин: Виж, аз — аз може да не съм изследовател, или откривател, или търсач на съкровища, или стрелец, г-н О'Конъл! Но съм горда от това, което съм!

Рик О'Конъл: И с какво се занимаваш?

Евелин: Аз съм...библиотекар!

Едва ли бих могла да го кажа по-добре.

И аз! Когато кажа, че съм библиотекар, аз всъщност имам предвид, че съм и дипломат, мениджър, секретар, художник, писател, психолог и още толкова други неща!

Статията първоначално е публикувана в "American Libraries", October 2002, p. 54–55.

Превод и коментар в курсив: Десислава Милушева, НБУ, Библиотека